

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ανοικτά μαθήματα
opencourses

Διαχείριση Αποβλήτων

Ενότητα 11 : Βιομηχανικά Στερεά και Υγρά Απόβλητα

Δρ. Σταυρούλα Τσιτσιφλή

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

- Βιομηχανικά υγρά απόβλητα.
  - Διάκριση βιομηχανικών υγρών αποβλήτων.
  - Παροχή και ποιοτικά χαρακτηριστικά.
  - Ισοδύναμος πληθυσμός.
- Βιομηχανικά στερεά απόβλητα.

Βιομηχανικά Απόβλητα

- Στερεά απόβλητα: κενά συσκευασίας και στερεά υπολείμματα από την παραγωγική διαδικασία.
- Υγρά απόβλητα: στερεά υπολείμματα διαλυμένα σε υγρό μέσο και άλλα υγρά απόβλητα παραγωγικής διαδικασίας.

ΥΓΡΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Ορισμός

- Υγρά βιομηχανικά απόβλητα είναι τα απόβλητα που απορρίπτονται από χώρους εμπορικής ή βιομηχανικής δραστηριότητας και δεν είναι οικιακά λύματα ή όμβρια ύδατα (Οδηγία 91/271/ΕΟΚ).

Ποσότητα

- Διαφέρει ανάλογα με την βιομηχανία αλλά και ανάμεσα σε ομοειδείς βιομηχανίες ανάλογα με την δυναμικότητα.
- Η παροχή μπορεί να είναι συνεχής ή διακοπτόμενη.
- Οι διακυμάνσεις της ποσότητας είναι μεγάλες.

Διάκριση βιομηχανικών υγρών αποβλήτων I

- Απόβλητα με φυσική δράση:
  - Μεταφορά θερμότητας στα νερά του αποδέκτη που αυξάνει την θερμοκρασία του και την μείωση της διαλυτότητας του οξυγόνου.
  - Ύπαρξη λεπτών σωματιδίων σε αιώρηση ή ύπαρξη χρώματος που προκαλούν θολότητα στον αποδέκτη και κατ' επέκταση την μείωση της διείσδυσης του ηλιακού φωτός.
  - Ύπαρξη αερίων σε διάλυση και πτητικών ενώσεων που προκαλούν δυσάρεστες οσμές, μειώνουν την διαλυτότητα του οξυγόνου και έχουν τοξική δράση.

Πηγή: Κούγκολος, 2007

Διάκριση βιομηχανικών υγρών αποβλήτων II

- Απόβλητα με χημική δράση:
  - Ισχυρά οξέα ή βάσεις μεταβάλλουν το pH του αποδέκτη.
  - Άλατα μετάλλων και στοιχείων που έχουν τοξική δράση.
  - Οργανικές ενώσεις (φαινόλες, χλωριωμένες ενώσεις κλπ.) που έχουν τοξική δράση.
- Απόβλητα με βιολογική δράση:
  - Από βιομηχανίες τροφίμων.
  - Περιέχουν πρωτεΐνες, σάκχαρα, λίπη κλπ.

Πηγή: Κούγκολος, 2007

Εκτίμηση παροχής υγρών βιομηχανικών αποβλήτων

- Με βάση τη ζήτηση για χρήση.
- Με βάση στατιστικά στοιχεία ανάλογων υπαρχουσών βιομηχανικών μονάδων (πιο ασφαλής εκτίμηση).
- Απευθείας μέτρηση.

Η παροχή παρουσιάζει διακυμάνσεις (εποχικές, ανάλογα με την βιομηχανία, κλπ.).

- Τυπική μέση τιμή = $5 \times 10^{-3} \text{ m}^3/\text{m}^2 \cdot \text{d}$.
- Η μέγιστη παροχή εκφράζεται δια μέσου του Συντελεστή Μέγιστης Παροχής (ΣΜΠ) = μέγιστη παροχή / μέση παροχή.

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων - Φυσικά

- Φυσικά χαρακτηριστικά (στερεά, οσμή, θερμοκρασία, χρώμα).
- **ΟΛΙΚΑ ΣΤΕΡΕΑ:**
  - Αιωρούμενα στερεά.
  - Διηθούμενα στερεά.
- **ΟΣΜΗ:** προκαλείται από αμίνες, αμμωνία, διαμίνες, υδρόθειο, μερκαπτάνες, οργανικά σουλφίδια.
- **ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ.**
- **ΧΡΩΜΑ.**

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων – Χημικά Ι

- **ΟΡΓΑΝΙΚΑ:** στις αγροβιομηχανίες: πρωτεΐνες 40-60%, υδατάνθρακες 25-50% και λίπη και έλαια 10%.
- Τα οργανικά προκαλούν μείωση του διαλυμένου οξυγόνου στους αποδέκτες και κάποια οργανικά (π.χ. φαινόλες) είναι επικίνδυνα για την υγεία.

Πηγή: Λυμπεράτος κ.α., 2004

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων – Χημικά II

- **Βιοχημικά Απαιτούμενο Οξυγόνο (BOD₅):** χρήσιμη ένδειξη της αναμενόμενης απομάκρυνσης οργανικού φορτίου με τη χρήση βιολογικών μεθόδων.
- **Χημικά απαιτούμενο οξυγόνο (COD):** για τα αστικά απόβλητα $BOD/COD=0,4-0,8$ - για τα βιομηχανικά απόβλητα ο λόγος αυτός μπορεί να είναι ιδιαίτερα χαμηλός - ένδειξη παρουσίας σημαντικής ποσότητας μη βιοαποδομήσιμων οργανικών ενώσεων.
- **Ολικός Οργανικός Άνθρακας (TOC):** οξείδωση παρουσία καταλύτη που μετατρέπει όλο τον οργανικό άνθρακα σε CO₂.

Πηγή: Λυμπεράτος κ.α., 2004

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων – Χημικά ΙΙΙ (α)

- **ΑΝΟΡΓΑΝΑ:**
  - pH.
  - Ανόργανα άλατα.
  - Αλκαλικότητα.
  - Άζωτο.
  - Φώσφορος.
  - Θείο.

Πηγή: Λυμπεράτος κ.α., 2004

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων – Χημικά III (β)

- **ΑΝΟΡΓΑΝΑ (συνέχεια):**
  - Διάφορες τοξικές ενώσεις και στοιχεία.
  - Ραδιενεργά υλικά.
  - Διεπιφανειακά (surfactants).

Πηγή: Λυμπεράτος κ.α., 2004

Ποιοτικά χαρακτηριστικά υγρών βιομηχανικών αποβλήτων - Βιολογικά

- Τα υγρά απόβλητα περιέχουν μικροοργανισμούς που μπορεί να είναι παθογόνοι.
- Κολοβακτηρίδια: η παρουσία τους συνεπάγεται παρουσία παθογόνων.

Πηγή: Λυμπεράτος κ.α., 2004

Ισοδύναμος αριθμός κατοίκων για απόβλητα βιομηχανιών I

Κλάδος βιομηχανίας	Βιομηχανία	Μονάδα παραγωγής	Κατανάλωση νερού ανά μονάδα παραγωγής (m ³)	I.A.K.
Βιομηχανίες τροφίμων	Εργοστάσιο σιτηρών	1 τόνος σιτηρών	2 – 8	500
	Κονσερβοποιεία λαχανικών	1 τόνος κονσερβών	4 – 14	500
	Εργοστάσιο ζαχαροπλαστικής	1 τόνος γλυκών	6 – 26	40 – 150
	Εργοστάσιο ζάχαρης	1 τόνος τεύτλων	10 – 20	120 – 400
	Επεξεργασία κρεάτων	1 βοοειδές ή 2 χοίροι	0,3 – 0,4	70 – 200
	Γαλακτοκομεία (χωρίς παραγωγή τυριών)	1000 lt γάλακτος	4 – 6	10 – 30
	Γαλακτοκομεία (με παραγωγή τυριών)	1000 lt γάλακτος	10	50 – 250
	Βιομηχανία μαργαρίνης	1 τόνος μαργαρίνης	20	500
	Ζυθοποιεία	1000 lt ζύθου	5 – 20	300 – 2000
	Οινοποιεία – ποτά	1000 lt σταφύλια	4 – 6	1500 - 2000
Βιομηχανίες δέρματος και υφανσίμων υλών	Βυρσοδεψεία	1 τόνος ακατέργαστων δερμάτων	40 – 60	1000 – 4000
	Πλυντήρια μαλλιού	1 τόνος μαλλιού	30 – 70	2000 – 3000
	Λευκαντήρια	1 τόνος εμπορεύματος	50 – 100	250 – 350
	Βαφεία	1 τόνος εμπορεύματος	20 – 50	2000 – 3500
Καθαριστήρια	Πλυντήρια	1 τόνος ρούχων	5	700 – 2300

Ισοδύναμος αριθμός κατοίκων για απόβλητα βιομηχανιών II

Βιομηχανίες ξύλου και χαρτιού	Εργοστάσιο κυτταρίνης	1 τόνος κυτταρίνης	200 – 400	3000 – 4000
	Εργοστάσιο χαρτιού	1 τόνος χαρτιού	125 – 1000	100 – 300
Χημικές βιομηχανίες	Εργοστάσιο σαπυνοποιίας - απορρυπαντικών	1 τόνος σαπουνία	15	1000
	Εργοστάσιο ελαστικών	1 τόνος προϊόντων	100 – 150	150
	Εργοστάσιο πλαστικών	1 τόνος προϊόντων	500	200
Διάφορες βιομηχανίες	Εργοστάσιο κεραμικών	1 απασχολούμενος	0,8 lt/ημ	1
	Εργοστάσιο μηχανολογικών	1 απασχολούμενος	40 lt/ημ	1
	Εργοστάσιο χαλύβδινων κατασκευών	1 απασχολούμενος	40 – 200 lt/ημ	1
	Επεξεργασίας σιδήρου	1 απασχολούμενος	60 lt/ημ	1 – 10
	Χυτήρια	1 τόνος υλικού	3 – 8	12 – 30
	Εργοστάσιο ψυχρής ελάσεως	1 τόνος προϊόντων	8 – 50	8 – 50
	Εργοστάσιο εκμετάλλευσης μεταλλευμάτων σιδήρου	1 m ³ μεταλλευμάτων	16	560

ΣΤΕΡΕΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Στερεά Απόβλητα

- Περιλαμβάνουν:
  - Άχρηστα υλικά παρόμοιας σύστασης με τα αστικά απορρίμματα.
  - Στερεά βιομηχανικά απόβλητα (π.χ. ιλύες, υπολείμματα επεξεργασίας, υπολείμματα αγροτικών προϊόντων).
- Τα άχρηστα υλικά που έχουν παρόμοια σύσταση με τα αστικά απορρίμματα μπορούν να διαχειριστούν με παρόμοιες μεθόδους με τα αστικά απορρίμματα.
- Πολλά βιομηχανικά απόβλητα χαρακτηρίζονται επικίνδυνα – απαιτείται ειδική επεξεργασία.

Πηγή: Νταρακάς, 2006

Ρυθμός παραγωγής βιομηχανικών στερεών αποβλήτων

Φορτία βιομηχανικών απορριμμάτων	(δεδομένα WHO, 1982)
τρόφιμα (κονσέρβες - κατεψυγμένα)	0.04 - 0.06 ton/ton προϊόντος
σφαγεία	0.035 ^{**}
ζυθοποιία	0.02 ^{**}
επεξεργασία μαλλιού	0.04 - 5.7 (λάσπη από επεξεργασία υγρών)
επεξεργασία βαμβακιού	0.01 - 2.3 (ομοίως)
βυρσοδεψία (με χρωμικά)	0.09 - 1.7 tn/1000 δέρματα
χαρτόμυλοι	0.05 ton/ton προϊόντος
χρώματα	0.08 ^{**}
φαρμακευτικά	0.8 ^{**}
αντιβιοτικά	0.6 - 80 (λάσπη από επεξεργασία υγρών)
χαλυβουργία	0.04 - 0.78
παραγωγή μολύβδου	0.09 - 0.47
παραγωγή ψευδάργυρου	0.02 - 1.1
επιμεταλλώσεις	0.04 - 0.25
παραγωγή χαλκού	0.02 - 3.0
τυπογραφεία-εκδοτήρια	0.08 - 0.1 ^{**}
διύλιση πετρελαίου	1.3 - 3.3 ^{**}
λιπαντικά	6.1 ^{**}
ελαστικό	0.01 - 0.3 ton/ton πρώτης ύλης
αυτοκίνητα	0.6 - 0.8 ton/όχημα
αλούμινα από βωξίτη	2 ton/ton προϊόντος
φωσφορικό οξύ	4.5 ton/ ton P ₂ O ₅
ζιζανιοκτόνα	0.2 ton/ton προϊόντος

Κατηγοριοποίηση βιομηχανιών I

- Επεξεργασία και μεταποίηση γάλακτος.
- Επεξεργασία και μεταποίηση για την παραγωγή προϊόντων διατροφής από ζωικές πρώτες ύλες.
- Επεξεργασία και μεταποίηση για την παραγωγή προϊόντων διατροφής από φυτικές πρώτες ύλες.
- Φινιριστήρια – βαφεία.
- Βυρσοδεψεία.
- Χαρτοποιία.
- Παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων.

Πηγή: Νταρακάς, 2006

Κατηγοριοποίηση βιομηχανιών II

- Λιπάσματα.
- Φαρμακευτικά προϊόντα.
- Φυτουγειονομικά προϊόντα και βιοκτόνα.
- Παραγωγή εκρηκτικών υλών.
- Παραγωγή οργανικών χημικών.
- Παραγωγή ανόργανων χημικών.

Πηγή: Νταρακάς, 2006

Βιβλιογραφία

- Λυμπεράτος Γ., Γιαπιτζάκης Κ., Κομνίτσας Κ., (2004), «*Βιομηχανικά Υγρά Απόβλητα*», Τόμος Β του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διαχείριση Υγρών Αποβλήτων, ΕΑΠ, Πάτρα.
- Νταρακάς Ε., (2006), «*Επεξεργασία Βιομηχανικών Αποβλήτων*», ΑΠΘ.
- Perry R.H. and Green D., (1984), “Perry’s Chemical Engineers’ Handbook”, McGraw-Hill, Singapore.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τέλος Ενότητας 11

